

«Норуот
күүнэ —
көмүөл
күүнэ!»

ЭНГСИЭЛИ

2011 сүйл
Ахсынны
17 күнэ
Суббота № 155-156
(10583)

1935 сүйл алтынны 5
күнүгөр төрүттэммитэ

Нам улууңун ханыата

1996, 2005, 2009 сүйларга
«Сүйл бастың ханыата»

Сахалыны тыллаах ханыат
төрүттэммитэ 90 сүйлиниан

Ахсынны 12 күнүгөр Дьо-
куускай куоракка П. Ойууну-
сийн атыйнан Саха академиче-
ской театрлыгыр республикала
сахалыны тыллаах ханыат
төрүттэммитэ 90 сүйлиниан бэлзэ-
тиир үөрүүллээх мунньяхха кы-
тынныбыт. Тэрээнин режиссер
Руслан Тараховский туруур-
бут бастакы сахалыны тыллаах
«Манчары» ханыат хайдах тэ-
риллибитин көрдөрөр театралы-
зованин сценканан сажаланна.
«Манчарыны» тэрийнгэ В.В.
Никифоров-Кулумнүүр, А.И.
Софронов-Аламта, Исаидор Ба-
рахов, Платон Ойуунуский сы-
раларын биэрбүттэр, Аламта
ханыат бастакы редакторынан
анам.

Үөрүүллээх мунньяхха СР
правительствотын председате-
лин солбуйяачы, юбилейнай
тэрээнин комиссиятын пред-
седател Ф.В. Габышева, Иль-
Түмэн председателин солбуй-
яачы А.Н. Жирков, бэчээт де-
партаментын салайяачы Ф.П.
Пестряков, министерстволар,
тэрилтэлэр салайяачылары
ода. да энэхүү истинг-иширэх тылы-
нан эвэрдэлэтилэр.

Бу күн СР Президент Е.А.
Борисов ханыат үлэниттэргэрг
анаабыт эвэрдэ суругун Ф.В.
Габышева ааван инициннэрдэ.
«Манчарынтан» төрүттэнн
таксыбыт «Кыым», «Саха сирэ»
ханыаттар үлэниттэргэрг элбэх
наарадаа туттарылынна: «Саха

«МАНЧАРЫ» — «КЫЫМ» — «САХА СИРЭ»

Сирэ» ханыат отдельын редак-
торыг Галина Нельбисова ба
«СР культуратын үтүүлээх
үлэнит» аатинэрилиинэ, «Саха
сирэ» ханыат бухгалтерыг Г.Г.
Петринаа «Гражданский
килбиэн» бэлз туттарылынна.
СР Президентин өйдөбүнүүк
бэлзээх Махтал суругунан
«Дыгуулурван» ханыат редактора
Петр Павлов наарадаадланна,
вице-президент Махтал суругун
«Саха сирэ» ханыат редакторын
солбуйяачы П.И. Попов тутта
ода.

Театр фойетыгыр рес-
публикалаа, улуустаагы
ханыаттар бастакы нүүмэрдэрин
быйстапката тэрилиинэ. Биши
ханыапыт «Колхоз сирдьи-
титтэн» саалаан «Энгсиэлигэ»
тийэ нүүмэрдэринэн стендэ
онгорон быйстапкана кытын-
ныбыт. Маны таинан «Кыым»,
«Саха сирэ» ханыаттар фото-
графтарын быйстапката дён
сэргээн көрдэ. Убуйүйдээх
тэрээнини театр, эстрада арты-
ыстара киэргаттилэр.

В. РЫКУНОВА

ТҮҮЛААХ «МООЙТОРУК»

Алаах сирбитетгээр салайяачы кэтэр-
дэн боруубалаары кэлбигиттэр. Бу
манын «радиомоойторуктары»
бэйлэрийн дойдууларыгыр ыт-
тарга уонна табаларга 1970 сал-
лаахтан тутталлар эбйт. Онтон

Саха сиргээр бу санга
саалаанын буолар. Биши улууспутугар
кэлиэхтэрийн эрэ инни-
нэ, бу ый санатыгыр,
ДТХГА көмөлтэ
ханаайыстыбатын 2
үөрүн атыгырдыгыг
кэтэрдигиттэр.

Намнаа кэлэн ба-
стаан «Дайына» б/х
(сал. В.И. Попова) икки
силгытгыг (атыгыр
сонюоско уонна аты-
ыгра) кэтэрдигиттэр. Ра-
диоошнейник икки ба-
тареянан (пальчиковай,
3,6 вольт) сал агаара
үлэлир. Силгынтын ан-
тенналааха, эмий бата-
реянан үлэлир пульт
илдээ салдьан силгы-
лара баар хайхсала-
рын бынаар. Пульт
хабар ыраафа, финнэр
кэлээнэрийнэн, 10 би-
эрэстэ. Онон, бу моой-
торук барыг элементнэрэ,
чаана биши тымны-
ыбытын тулуйдаана
уонна конструкцияты-
гар кэлкэ уларытын-
лары киллэрдэхтэрийн,
силгынтын үөр салын-
тын биризмэтийн сүтээрбэккэ
керерүгээр, булаарыг олус
көмөлөх тэрил буолууну.

Иннокентий ИВАНОВ

АБЫАХ ТЫЛ МИННИЙГЭС

А.Ф. Шестаков атыйнан салайяан кийн
иининэй айыннылаахтыг үлэлир „Ньургүүн”
үнкүү-хорансаамбыла (уус-урган салайяачы В.С.
Филиппова) тэриллибите 50 саллаахаа үбүлүүйн 2
күн бэлиэтээбигээ. Мангайтын күн ахтын кийнээ
ытыллыбыта, иккис күн народнай атыйн
көмүскээн улахан концерт тэрийбигээ. Бэлиэтээн
эттэхээ, ансаамбыла 1961 с. Саха сиргээр биир
бастакынан тэриллибигээ.

Бу күннэрэг Намнааын народнай театр 20
саллаахаа үбүлүүйн бэлиэтээрийн 35 артыыстаах

театры эдэр режиссер Т.В. Абрамова салай-
ар. Үбүлүй чэрчитинэн спектакллар буо-
ла тураллар. Онон олохтоохтору культурнай
сийньялангыа ынгыраллар, кэлэн көрүн, сэргээн
уонна саналанаан. Быйыл саас кулун тутарга
Бүлүүгээтыллыбыт республикалаа народнай
театрдад иккис фестивалларыгыр бишигээтийн
Аламта „Олох ониннүүра“ спектаклын туруурон
народнай атыйн санатын эхийнээхтэй көмүскээн кэл-
бигээ.

Л. УВАРОВСКАЯ

НАМ УЛУУН ЫТЫКТАБЫЛЛАХ ОЛОХТООХТОРО!

Бүтүн Россиятаа СИЭР-
ДЭЭХ РОССИЯ политическая
партия Саха сиринээби сала-
атын уонна тус бэйэм аапыт-
тан, буолан ааспийт Российской
Федерацийн Государственний
Думын депутаттарын биыбар-
дарыгыр, бишигээтийн түнүүр
ийнбүүкүүтүгээр, истиг МАХ-
ТАЛЫН тиэрдэбин!

Бишигээтийн тэрилтэб-
бит, тэрийэр бөлөх, быыбарга
сүүрбүт-көпүт дён үксэ быы-
бар хампааннэтийгээ туро-
руммут сорукпутун чизээхтийн
толордубут.

Бүтүн Россия, Сахабыт
сиргээр биир политический
партия биыбарга аагардастын
тутан, барыны-бары саба бат-
таан, сабардаан олорорун тохто-
торго бастакы эрэллээх хардын
онгуулунна!

СИЭРДЭЭХ РОССИЯ
Госдумаа фракциягыр Саха
сириттэн төрүттээх УС ДЕПУ-
ТАТ баар буоларын сантистийб!
Быыбар хампааннэтийн
сүрдээх тынгаанынаах, у-
стук быыыга баар кэми-
гэр, энги, саха дьоно буо-
ларгыт быыытынан, кыта-
анаах санааыт, дьулуургут,
с иэрдээх быыы-ма ягы
өрөгжүүрүүрэг эрэлгит, бишигээтийн
барыбыт КЫАЙЫНЫБЫТЫГАР

быыырылаах оруолу ылла.

Кэлэр кэмнэрэг бишигээтийн
барыбытын тапталлаах Саха-
хын хас биирдии ыала, олохтоо
үйгүлаах, дыллоох олохтоох
буоларын түнүүр биыбарга
күннээби үзүэ-хамнаска, са-
май үрдүүк — Бүтүн Россия соку-
ону онгорор былааныгтан, манна,
миэстэтигээр тийэ, өрүү бииргээ
буолуухут дин эрэннэрэбйт!

Тэрээбүт дойдубут сайды-
лаах, олохтоохторо дыллоох
олохторун түнүүр инникитин
Саха республикатын бары са-
лалталаарын кытари биир си-
тимнээхтийг үлэлирэг бэлэммит.
Соморлондоон турнанхылтынан,
бары эггээ ситиини, кыайыы
баар буолуу дин бигэ эрэллэ-
хин.

Энэхүү тус бэйэбигитгээр эт-
хаан, санаа таинмыгыр Утүү
Турутгы, Дыолу, Ситиинилэри,
Байылыаты ис сүрэхпилтэн
баарарын тиэрдэбин! Дом!

СИЭРДЭЭХ РОССИЯ
политический партия
Саха сиринээби салаатын
салайаачыта,
Российской Федерации
Государственний Думын
депутата Федот ТУМУСОВ

«БЫЙТ — ХОРУЙДУУБУТ»
тел. 41-3-32, 41-4-96

Г.Н. Курякова, Нам с. И. Винокуров уул. олохтоо:

- Того остоулбаа электрический уота наа хойут холбуулла-
рай? Сарсыарда овогор оскуулаа баралларыг хабыс-харана буо-
лар. Сорохтор ыраах олорлор, ыттартаан, харагттан куттаналлар.

«Ленскэй нэнлийн» МТ бааныгыг П.М. Попов:

- Бэндизиньнэктэн, ахсынны 12 күнүүтэн, Нам селотугар уулус-
салары сырдатын режимэ уларыйда: киэнэ 18 чаастан сарсыарда
9 чааска диэри буолла.

Бэлэмнээтэ Л. НОВГОРОДОВА

Канаева А.И., Нам с. олохтоо:

- Телефонуулдамыта 1 ый буолла. «Сахателекомнаар» ханан
онгороллор уонна биричиннэту түгүй?

В.В. Григорьев, «Сахателеком» ЛТЦ-15 начальника:

- Кырдык, Канаева А.И. телефона кабель алдынан үлэлэбэтээж
ийн кэригээр буолла. Нам селотугар электромонтердар суюхтары-
нан алдынан кэмигэр онохуллутаа. Алтынны санатыгыр 4
монтертад 3-ын биир кэмнээ уурайбыттара. Хаалбыт биир монтер
сөбөтөүн кыайан өрөмүннээбэт. Алтынны бүтүүтүгээр үлэбэ санга
ылыллыбыт монтердад бэйэлэр алдыннын өрөмүннүүр кыах-
тара суюх. Олтынан баран Канаева А.И. кабелэ сэтинни 14 күнүүр
өрөмүннэммитэ. Дыэтигээр кириигэ бэлэм түнүүн гудок баар.
Ол эрээдээ дийз куруу хатаанынааны иинин монтер телефонийн
аппараты бэрэбийрэлийн кыаца суюх.

Бэлэмнээтэ В. РЫКУНОВА

Быыылаан

ГАИ ханыакка биэрбигт анал
иининнэрнитинэн ахсынны 14
күнүүр сарсыарда 7 ч. 20 мун. сабаан Нам с. киин өлүүлээх суюл
быыылаана таыста. Ол курдук Ленин уул. 2/1 №-дээх дызгин
таиньыгыр суюппар Ф. АА 176 С №-дээх «Тойота-Кроун» массынан
айланнаан иинэн 1961 с. төр. гр-ка О. түннэри көпүт. Гр-ка О.
Хамаатын олохтоо, ылбыт эчийнитигэн тута өлбүт.

Гр-ка О. 5 овлоох, Намнаа балыынаа үлэлийрэ. Суюппар Ф.
Кёбекенгээ пропискалаа, ол эрэн Намнаа болор эбигээ, улзэх суюх.
Кинизэх массыннаа ыытар бираап 2009 с. бэриллийт, массыннаа
ыытар ыстаана 2 эрэ сүйл. Медицинскэй туюулаанын быыытынан

СУОЛГА СУОРУМА СУОЛЛАННА

арыгы испэлтэх. АА 176 С транзит нүүмэрдээх «Тойота-Кроун» мас-
сыннаа гр. Ф. бас билиитигээр баар.

Быыылаан буолбут биризмэтигээр суюл усулуобуйатын түнүүнан
эттэхээ, суюл көнө, алдьвамматын, хаарынан бурууллутаа. Суюл кыты-
ытыгыр уулусса уота баар, күн-дьыл туруга дьэнгээ. Бу быыылаанга
бэрэбийрээ ыытыллар.

Манна даастан эттэхээ, алтынны 29 к. улуус ханыатыгыр
«Энгсиэли» такси суюл усулуобуйатын Нам-Дьоууский маршрут
суюппардара «Сээрэхтээхтийн айланынхана» дин бары суюппардара
манкыларыгыр обустарбатаахтара алдьархайга тиэртээ.

В. РЫКУНОВА,
ГАИ общественный инспектора

БӨХЕСТЕР КЫНАЛАРА

Ою спортивной оскуолатын ахыллаа юттэй тустуу отде- ниетын уопуттаах тренердэр С.Ф. Алексеевы уонна Е.М. Ефремовы кытта тэнгэ икки эдэр уол Красноярскайдааы уонна Хабаровскайдааы физкультур-

най институттары бүтэрбите Б.П. Егоров, П.Ф. Данилов тренерской үлэлэрин сафалаа быттара. Оскуола бастаан базата мөлтөх этэ. Онон колектив иннингэр сөйтөө спортивной базаны тутууга сорук турбута. Бири-икки сым инигэр оскуолабыт дыиэт сангалыны уларытылан, улахан тустуу саалата онгууллан үлэж кирибтэ.

Үрдүк кылаастаах спортыннары бэлэмнииргэ сыйал-сорук туруорунан, элбэх үл барбыта. Оюолор сыйын эргичи эрчиллээр, дарьктинаар усулуобуйлалар тэриллийтэ. Сайын дарьктинаарга анаан үлэ-сыннан лааыра „Комсомольский“ совхоз Сага Арыз дийн сиригэр тутулбуута. ЛТО сурун үзтэнэн оттоонун этэ. Сылын айы 100-тэх тахса тонна оту совхоза туттараарыт. Оюолор сыйыны бына үлэлэн-хамсан, сөтүлэн, айылдаа сыннанан, дарьктинаар спор-

тууустарын республикатааы куоталааыларга, кыра- улахан саастаах уолаттарга, кэн- нийбитигэр хаалларар этибит. Ол күрэхтэнэлэргэ 1986 с. 14-15 саастаах уолаттарга иккис миэстэ, 1987 с. бастакы миэстэ буолбуппүт. Ити сым Майаа үерэнэччилэр спартакиадаларыг хамаанданан иккис ми- эстэны ылбырьт. Саастапка Петя Юмшанов, Андрей Фролов, Толя Кутуков, Кирилл Павлов уод.а. тустубуттара. Бу ситииниллартигэр эдэр тренер уолаттар Б. Егоров, П. Данилов сүрүн кылааты киллэрбитетэр. Ол иин мин киниллэргэ маҳтабын, очтооюу танаарылаах үлэлэрин-хамнастарын астына саныбын.

Бу сыйлар тухары оскуолат- тан үнгүл тустууга республикаа биллэр-көстэр спортыннарын унэн тафыстылар. Олор исте-

ригэр Россия спордун үтүөлээх маастарын Юмшанов Петр Петровиы – аан дойду кубогын икки төгүллээх ханаайынын, аан дойду чемпионатын үнүс миэ- стэлээх призерын, Россия икки төгүллээх чемпионун, билигин Москвада Россия суумэрдэммит хамаандатын тренерин киэн тутта ааттыбыт. Маны сэргэ Ушницкай Дмитрий Руфович – греко-римскэй тустууга но- руоттар икки ардыларынааы спорт маастара, Россия чем- пиона, А. Карелин норуоттар икки ардыларынааы турнирын кытайылаа, Павлов Кирилл Спиридович – ССРС спордун маастара, ыччаторга ССРС-ка бастырын ичин күрэхтэнни иккис призера, Россия чемпионатын иккис призера, Сивцев Кузьма Афанасьевич – норуоттар икки ардыларынааы спорт маастара, Россия студенческий чемпио- тны иккис призера, Д.П. Коркин кэриэнгэр Россия гран-при норуоттар икки ардыларынааы турнирын чемпиона (2011) оскуолаларын аатын үрдүктүк ту- таллар. Оскуолаттан 3 норуоттар икки ардыларынааы спорт ма- стара, 1 Россия спордун үтүөлээх маастара, 27 спорт маастара, Рос- сия чемпионнара уонна призер- дара үнэн тахсыбыттара. Үнээ аттаммыттары таынан Дац Александр – уолаттара Россия чемпиона, призердэр Охлопков Айтал, Тимофеев Витя, Донской Дима бааллар.

Күнгүл тустууга оюолору стар- шай тренер К.С. Павлов, тренер- дэр В.Э. Семенов, В.С. Копырин, В.П. Кутуков дарьктиныллар, сыйл ахсын эрчийэр нымыларын сыйыннараллар. Ол курдук ою спортивной оскуолата олим- пийской резервэ училищетын кытта тэнгэ үлэллирин түмүгэр республикаа, уонна дойду тас еттүгэр күрэхтэннилэргэ кыттан үгүс ситииниллэхтэр.

С.П. АЛЕКСЕЕВ,
Намнааы ою спортивной
оскуолаты бастакы директора

СПОРТ САЙДЫЫТЫН ТҮСТЭЭЧЧИ

Намнааы ою спортивной оску- олата 1981 сал баладан ыйын 1 күнүгэр Саха АССР үерэгин мини- стерствотын бирикэхинэн арьллан улзтин сафалаа быт. Оскуоланы төрүттээчиллэринэн көнгүл тустууга мангайгы тренер С.Ф. Алексеев, РОНО сэбиэдиссэй И.С. Гаврильев, Нам оройонун спорт комитетин председателэ С.П. Ядреев, саха- лартан бастакы саахымакка ССРС спордун маастара М.К. Афанасьев буолаллар. Оччолорго икки отделение баар этэ – көнгүл тустуу уонна саахымат. Кэлин 1991 с. дубат, 1998 с. бокса, 1999-98 с. волейбол, 2004 с. чэпчэки атлетика, 2007-2008 с. фитнес-аэробика, 2008-2009 с. спорт национальный көрүннэрэ, 2010 с. ох саанан ытыы отделение-лара үлэлэббиттэр уонна билигин да үлэллиллэр. Бу сыйлар устата директордарынан С.П. Алексеев (1981-1989), А.И. Никитин (1989-1994), Д.С. Федоров (1994-98), С.Ф. Алексеев (1998-2000), В.В. Васильев (2000-2001) үлэлэббиттэрэ. 2001 салтан оскуоланы ССРС, РФ, СР үтүөлэх тренерэ, СР үерэйрийтн туйгана, СР физический культуратын уонна спордун үтүөлэх үлэнитэ, Нам улууун бочууттаах гражданина Б.П. Егоров салайар.

Билигин оскуола барыта 597 итиллээчиллэх. Ол инигэр Намга көнгүл тустуунан 77, саахыматынан 77, дубатынан 80, боксандан 40, ох саанан 30 оюо дарьктинаар. Кинилэри 24 чууутал үерэтэр. Олортон 15 үрдүк, 3 орто анал үерхтээхтэр. Ол курдук көнгүл тустуу отделение-тыгэр -13, дубакка-3, саахымакка -4, бокса-2, чэпчэки атлетикаа биир, ох саанан ытыыга биир тренер оюолору дарьктиныллар. Маны таынан методист-инструктор уонна мед. үлэнит бааллар. Кинилэртэн 1-РФ үтүөлэх тренерэ, 1- СР физкультура уонна спорт үтүөлэх үлэнитэ, 2- СР физкультура уонна спорт сайдытыг гар үтүөлэрин инигэр үрдүк аттарынан бэлигээммиттэрэ.

Оскуола эдэр спортыннарын ит-хаан еттүнэн сайдынныны, бары еттүнэн бэлэмнээх, чэбдик доруобуйалаах, үрдүк таыннаах спортын буола иитиллиллэрин, дойду сүүмэрдэммит хамаандатын резервэтигэр кандидаттарын үүнэрийн, общественник инструктордын уонна спор- тивийн судууяларын бэлэмнээхини сурун сорук бынтынан туроар.

Сэтгэ изнилийекс үлэллини отделениеллэртэй уопсай: көнгүл тустуу- га 163, чэпчэки атлетикаа 12, бокса-25 оюо үнүйллар. Хатырыкка, Модукка, Хамааттаа, Хатын Арыыга, 1 Хомустааха көнгүл тустуу- отделениелларын штаты иниинэн тренердэр салайлаллар.

2006 с. колектив күүхүнэн, улуус дъяналтатын, үэрэх управлени- етын көмтүнэн аныгы ирдэбильгэ толору эзпиэттийн спортивной саала үлэбэ кирибтэ.

Л. УВАРОВСКАЯ

СААХЫМАТЫ САЙЫННАРЫН

Намнааы үэрэх салатын уонна үэрэх министер- ствотын ынтырьларынан 1981 с. күнүнүттэн санга тэрилли- бит Намнааы ою спортивной оскуолатын саахымакка сала- атын ыстаарсай тренеринэн үлэлэббитим. Сахалартан са- ахымакка бастакы маастар М. Афанасьев „Урожай“ общество иниин тренеринэн үлэлэн ба- ран дарьктийр хос көстүбээксэх чачыгаардын барбыта түрт сыйл буолбут этэ. Ону тэгтеру ынтыран биригэ үлэллиир буол- буспүт. Уруккуттан билсэр уонна тренердил сыйлдыбыт уопут- таах буоламыт үлэлтийн олу- тэтийн эхтийн иккисийтэй.

Тердүс „Азия оюолорун“ оон- нууларыгэр (2008 с.) үчүгэй дьюбурдаах Ньюргун Винокуровы анаан бэлэмнээббитим. Хомой- ох иин, тренердэр бэйзэлэрин оюолорун киллэрэр сыйалтан кыттара оюолор саастарын аччатаан (тохус сыйлааны бүтэрбитеттэри эрэ) Ньюргун кирибэжэх хаалбыта. Бука оонньюхоро хаалбыта. Ити иинин Россия финалыгара Сочига баран үнүс миэстэнни ылан маастарга кандидат нуорматын

найы, Уус-Алданы кытта ыы- тарбыт. Итиэнэн бийлиги саамай көдүүстүүх нымымабыт — оюолору улахан дьонуу кытта ооньнотуу этэ. Бийлиги үлэббит көдүүнүүн көрдөрөр биир түбэлтэ баар. 1986 с. Аппааныга республика үерэнэччиллэрин спортивной оон- нууларын программатын са- ахымакка хамаанданан күрэхтэнни буолбута. Онон бийлиги хамаанд- быт ырааынан атап бастаабытга. Куюталааны түмүктэммиттэн кэн- низ 25 дуоскара бийлиги оюолорбут республика сүүмэрдэммит хама- андатын кытта оонньюобуттара уонна буказын элбэх очконан хотон тахсыбыттара.

Саахымат салаата бэлэмнээ- тэ: 1 спорт маастарын (Виринея

толорбута. Улахан дьонгено Уңук Илии оюкуругтар бастыры иинин күрэхтэнгэ (2003 с. Благове- щенский) Василий Матвеев уонна Айсен Касьянов бастаабыттара.

Араас кэмгэгэ тренердэринэн үлэлэббиттэр уонна үлэллиллэр: М. Афанасьев, Н. Алексеев, И. Васильев (Модут), Е.А. Пахомов (Хатын Арыы), М. Попов, Н. Слепцов, А. Касьянов. Оюолорбутун сыйыннаар баяттан Камчат- канан, Ашхабадынан, Москвадаан тэлэнийэ сыйлдьарын. Элбэх күрэхтэннилэри, табаарыстын көрсүүллэри, Дьюкуускайы, Гор-

Кутукова), сэттэ спорт маастарыгэр кандидаты: Максим Попов, Василий Матвеев, Галина Эверстова, Иннокентий Сивцев, Александр Егоров, Айсен Касьянов, Ньюргун Винокуров. Спортивной оскуола бары иитиллээчиллэрин, тренердэрин, үлэхниттэрийн 30 саллааха үбүлүү үнэн зөврэдэлийн уонна бийгигиттэн ордук тааарылаахтык үзэллиртигэр баарыбыт.

Н. АЛЕКСЕЕВ,
1981-2005 с. саахымат
саалатын ыстаарсай тренер

КЭСКИЛЛЭХ КӨРҮН

Баай ис хоноондоо ою спортивной оскуолаты бу күннэрэг 30 саллааха үбүлүйнэн бэлигэтийр. Бу кэм устата тустууга, дубакка, саахымакка, бокса, чэпчэки атлетикаа баанаам элбэх СР, Россия, Европа, норуоттар икки ардыларынааы турнирдэр, аан дойду чемпионаттарын кыттынлаахтара, призердариан буолбуттара. Ол курдук, Вася Прокопьев, Коля Петров, Лиза Захарова, Ксюша Егорова саастаптаах 2-с миэстэнни ылбырьт. Угус үерэнэччиллэрбйт республика, Россия, Европа, норуоттар икки ардыларынааы турнирдэр, аан дойду чемпионатын таынан, призердариан буолбуттара. Ол курдук, Вася Прокопьев 7-с кылааска үерэн сыйлдан спорт маастарыгэр кандидат нуорматын толорбута, Россия, республика чемпионатын, призердариан буолбута 2001, 2002 с. аан дойду чемпионатыг кыттан уолаттара 3-с биристижэх миэстэлэри ылбыт.

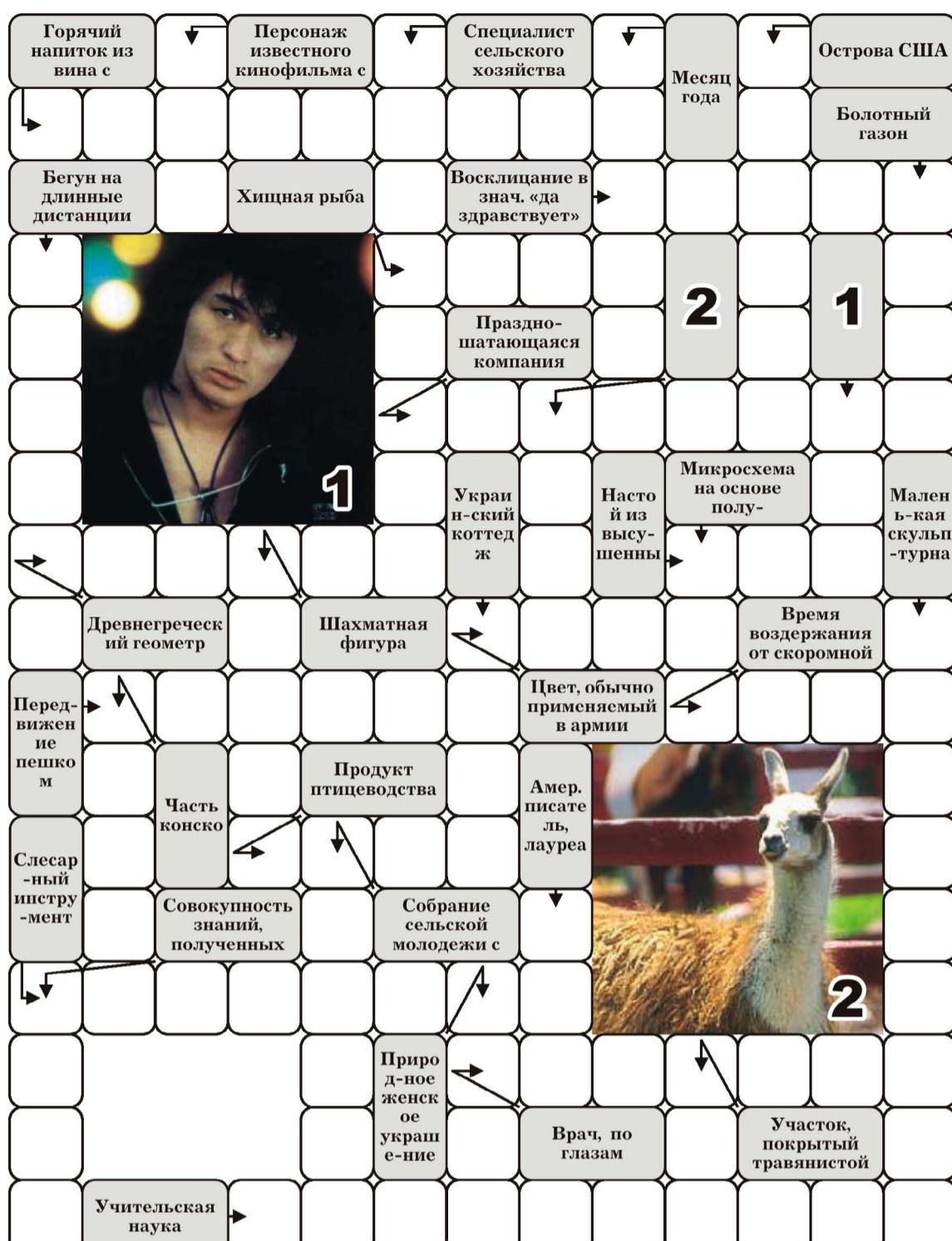
Сайна Попова, Ньюргуяна Гаврильева, Ньюргуяна Азарова, республика, Россия чемпионатын, призердариан, 2004 с. Санкт-Петербургра норуоттар икки ардыларынааы турнирга кыттан Мария Азарова 1 миэстэ, Ньюргуяна Азарова, Ваня Эверстов 2-с миэстэ, Рита Алексеева 3-с миэстэнни ылары ситиспидтэрэ. 2005 с. Валера Эверстов Тверь куоракка оюолорго республика хамаандатыгэр кирилсэн 1 миэстэнни ылбыттара. 2009 с. Нам начальай оскуолатын 3-с кылаанын үерэнэччигэтийчээ Миша Посельской собуруу баран үс күрэхтэнгэ иккилэх көрүнгэ кыттан алта мэтээллэх дойдтуугар кыайы көтөллөөх кэлбигэ.

Быйыл саас Уфа куоракка сүүс хараахтаах дубакка Россия чемпионатыгэр Валера Горохов кыттан 2-с миэстэнни, сайын от ыйыгэр Санкт-Петербургра норуоттар икки ардыларынааы турнирга кыттан Мария Азарова 1 миэстэ, Ньюргуяна Азарова, Ваня Эверстов 2-с миэстэ, Рита Алексеева 3-с миэстэнни ылары ситиспидтэрэ. 2005 с. Валера Эверстов Тверь куоракка оюолорго республика хамаандатыгэр кирилсэн 1 миэстэнни ылбыттара. 2009 с. Нам начальай оскуолатын 3-с кылаанын үерэнэччигэтийчээ Миша Посельской собуруу баран үс күрэхтэнгэ иккилэх көрүнгэ кыттан алта мэтээллэх дойдтуугар кыайы көтөллөөх кэлбигэ.

Мин тренердэн 16 сал үлэлэтийм. Ол сыйлар усталаарыгэр 15 спорт маастарыгэр кандидат оюолор үүнэн тафыстылар: 5 оюбу нуорманы 4-с кылааска үерэн сыйлдан толорбуттара. Онтон Миша Посельской бу нуорманы 3-с кылааска үерэн сыйлдан толорбута. Билигин да талааннаах оюолор элбэхтэр. Иккис кылааска үерэнэр II разрядтаах Валера Горохов, Вадим Баишев, III разрядтаах Арсений Слепцов чэпчэки эхэхтэхэ-такайдааха, элбэхтэр күрэхтэннэрдэххэ 3-4-с кылааска үерэнэр сыйларыгэр спорт маастарыгэр кандидат нуорматын толору- охтарын сөл.

Билигин тренердэн 16 сал үлэлэтийм. Ол курдук үерэппит оюолорбут Василий Прокопьев, международний кылаастааха маастар, Чурапчытааы физкультура институтун бүтэрэн, дубат тренерэ идэ- тин ылбыт, спорт маастарыгэр кандидаттар Иван, Валера Эверстовтар уонна эмиэ Чурапчытааы физкультура институтун бүтэрэн дубат тренерэ идэтийн ылбыт, спорт маастарыгэр кандидат Надежда Протопопова үлэллиллэр.

Спортуулаа үбүлүйнэн сибээстээн коллегаларбын, оскуола бары үлэхниттэрийн итиитик-ист

Сандалы**ЭРИЛЛИБИТ БАЛЫК**

1 инх хостоммут сордон, 300 г луук, 500 г лосось этэ, 2 буспут сымыыт, 2 сымыыт үүрүнэ, 2 улахан моркууп, 10 ост нь бурдук, 6 устуука айыы миндаль, 5 ост нь сахар пудрата, 1 ч.н. туус, 20 устуука рафинад сахар

Балыгы 8 улахан өлүүгээ уллэрбэйт. Луугу кыра гына бынабыт. Лосось этин уонна сымыыты кырбыбыт. Сымыыт белогут кытаанаан күүтүн болулор дылы булкүйабыт. Моркуубу төгүрүктүү бынабыт. Маны барытын бурдугу, сахары, тууруу кытта булкүйабыт уонна хас бириди балыгы өлүтүгэр уурабыт, ийнкэ угабыт. Балыкка моркууп уонна луук эбэбит уонна кыра уокка 60 мүнүүттү бунарабыт. 45 мүнүүттү ааспытын кэнэ, миндалаа уонна рафинад сахары эбии кутабыт. Манык буспут балыгы бульонун кытта моркуубунаан кизргэтэн баран оствуолга уурабыт.

МИННЫИГЭСТИК АЯАН!

- Сарсыарда будильникым тыанаатааына, олох ытыллан эрээр курдук сананабын. - Оччово ойон турар буоллааын дии? - Ээ, суюх, өлбүт курдук сыйтабын.

ГАИ үлээнтэ массыына тохтор. Массыынаны кини урукку учутала быыта сыйлдар эбит. - О, Мария Уйбаанабына, доробо! Уруучуката, кумааыта ыл уонна «Суол бираабылатын аны ханаада кэниэм суюба» дин этиини сүүтээ суруй! * * *

Табаарыстылар кэпсэтэллэр.

- Мин санга кыыспын бары Танараада тэнгнииллэр.

- Ноо! Хаартыската баар дуу? Кердэр!

- Ахаа, баар. Көр.

- Оо, айбыт Танарам! * * *

Биэстээх Миша баатын этэр:

- Мин улааттахынаа дворник буолуум. - Тобо? - Күүн бына таырдаа күүлэйдим.

* * *

Оля союруу пааркаа сылдан быытар:

- Маама, бу тух дин сурой-буттарый?

- Холуултар манна айыллар динен.

- Ону холуултар сатаан аабаллар дуу?

* * *

Тобо дыон барытаа биирдик мокоруунан айылкынан да, сорохторо тураларынан бараллар, сорохторо олох да уойбаттар? Дийибэ ээ? - Эшпиэтэ судургуу -

хайдах сииргиттэн: туратынан сиэтэххиин үйәйн, устатьнан оннунан хаалааын, - дист Уйбаан мүчүк гынаар.

Түртээх Алиса ийтэнээн дыиэлэн ийэр. Автобуска кириэн, миэстэ булан олордуулар. Утари саалбылааттаах эмээхисин олорор. Алиса эмээхисин таба көрөт, автобуска баар дыон ходьо гынаахтарыгар дылы хаяытаан бытарытта:

- Оо, бисс ынахтаах Бэйбэри-кэн эмээхисин, доробо! - уонна наахаа үэрдэ.

* * *

Уол аватынаан автобуунан айаннаан ийзлэлэр. Уола этэр:

- Ол дьеэдээ учуутал быынылаах.

- Тобо иннээ дии санаатын?

- Онтон олоруун иннинэ олбоогүн бэрийэн көрдэ.

* * *

Аба оюутун сэмэлэбитеттии этэр:

- Мин эн курдук оюо эрдэхпинэ ханан да албыннаабат этим.

- Оччоунаа ханааныттан албынныыр буолбуккунай?

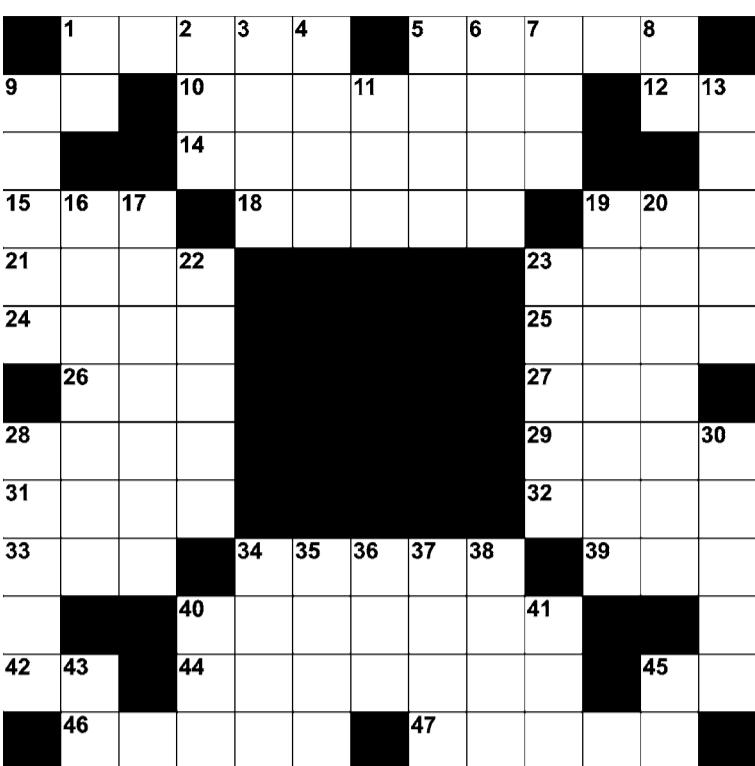
* * *

Кыра уолчаан дыэс инигэр төттерү-таары суурекэлиир, танастары, маллары ынтар, олон-постору түннэртээ көтөр. Ону көрөн ньээннээтэ буюд, тохтото сатыры. Онуухаа:

- Мэхэйдээмэ, мин ооннүүубин.

- Тух дин ооннүүугүнай?

- «Маамата, массыынам кулүүхэ ханнаный?» - дин.

По вертикали:

- Язык программирования.
- Неизвестный.
- Китайская крапива.
- Государство в Азии.
- Народ в Гане.
- Большие весы.
- наркотик.
- Тип ж/д вагона.
- Победитель Голиафа.
- Румынский джип.
- Хищная птица.
- Тропический фрукт.
- Вор на поле бани.
- Дыра в одежде.
- Редкая ценная вещь.
- Антипод зенита.
- Столица Судана.
- Шерстяная нить.
- Индийский шахматист.
- Девятая ступень.
- Синтетическое волокно.
- Сторона туловища.
- Хлебная сушилка.
- Обувь.
- Наплыв на стволе дерева.
- Подарок.
- Пограничные войска.
- Марка самолета.

По горизонтали:

- Грузинская волынка.
- Античная флейта.
- ...-джей.
- Столица Венесуэлы.
- Армия.
- Изумруд.
- Стихотворение Маяковского.
- Образ.
- Защита от ракет.
- Шишкян (имя).
- Шерстяная ткань.
- Женское имя.
- Георгий.
- Сейфовий шифр.
- Кантон в Швейцарии.
- Сухая долина.
- Греческая буква.
- Река в Германии.
- Город в Германии.
- Специальность врача.
- Богат, Словно Крез.
- Алма-....
- Зачинщик иль вожак.
- Тип предприятия.
- Женское имя.
- Отрава.
- Фехтовальный прием.
- Красноголовая утка.

Ответы на номер 139-140**ОТВЕТЫ НА СКАНВОРД.**

По горизонтали: Космонавт - Шкурничество - Ледник - Взмак - Сафин - Вершина - Карри - Марксизм - Помои - Антивирус - Нефть - Членство - Шоу - Тмин - Шип - Нотариус - Плакатист - Деним - Аистенок - Труба - Тяга - Стажер - Опахало - Солнце - Стадия - Царьство - Море - Горизонт - Книга - Дакрон - Мороз - Йоркцы - Юбка.

По вертикали: «Шарп» - Ватрушка - Удача - Правда - Шрифт - Троя - Мини - «Шелл» - Сансан - Темза - Хемингуэй - Коран - Омега - Конкин - Мачо - Дары - Веер - Псикика - Камю - Автомобиль - Лицо - Хохмач - Нитка - Тундра - Лето - Индиец - Тезис - Канада - Тейлор - Ружье - Тори - Нефрит - Одесса - Колыцо.

ОТВЕТЫ НА КРОССВОРД:

По горизонтали: 1. Ярославна. 5. Этуш. 6. Неон. 8. Неликвиды. 10. Скат. 12. Стаж. 14. Кафка. 15. Люрекс. 17. Паркер. 18. Гидрокостюм. 19. Роллер. 20. Пробка. 21. Детва. 23. Йога. 25. Июль. 27. Костяника. 29. Спор. 30. Ваза. 31. Антоновка.

По вертикали: 1. Яшин. 2. Оселок. 3. Вализа. 4. Аида. 5. Эпик. 7. Нива. 9. Кофрокартия. 10. Сельдерей. 11. Треуголка. 12. Стромболи. 13. Жерминаль. 16. Сидор. 17. Потоп. 21. Десант. 22. Алисов. 24. Онис. 26. Лапа. 27. Кара. 28. «Авва».

18.12 ВС	19.12 ПН	20.12 ВТ	21.12 СР	22.12 ЧТ	23.12 ПТ	24.12 СБ
Облачность						
Осадки						
Температура днем °C	-43°	-40°	-41°	-42°	-38°	-38°
Температура ночью °C	-43°	-40°	-39°	-39°	-43°	-40°
Давл. мм рт.ст.	756	758	755	765	764	761
Влажность %	72	73	73	100	99	99
Ветер м/сек	2 В	1 В	3 В	1 СВ	0 Ш	1 ЮЗ
Комфорт °C	-47	-42	-48	-43	-38	-40

Билэгийн дуо?

Аан дойду хайа да байыннайдара хангас илиилэринэн чиэс биэрбэйтэр.

Үрүн энэ кыдыкстанан турал сүүрдэйнэ - 40 км/ч тургэни ылышан сөп.

Крот түүн инигэр 76 мийтэрэбэ тийэй үүннаах хороону ханынан сөп.

Маадьябар атактаах кини тирэхтээх, күүстээх, кытгыгырас буолуу дин билгэлийиллэр.

Сүгүн аахпарт буолбут CD-DVD дийискэн тиис суунар паастанан умньяан баран кичэллэн сотохко соробор «тиллэн кэлэр».

